

БЕОГРАД - 1941 - Немачка је у Другом светском рату без објаве рата напала Краљевину Југославију. Београд, који је три дана раније проглашен отвореним градом, у 6.30 часова напала су 234 бомбардера и 120 ловаца. У бомбардовању настављеном и наредна два дана погинуло је око 2.500 људи. Уништено је више стотина зграда, међу њима и здање Народне библиотеке Србије, установе основане 1832. са око 300.000 књига, укључујући средњовековне рукописе и друга дела од непроцењиве вредности за српску културу.

885 - Умро је словенски просветитељ Методије, Грк из Солуна, старији брат Константина, у монаштву Ћирила, са којим је саставио прву словенску азбуку, глагољицу. Константин је био учитељ филозофије и библиотекар у цариградској цркви Свете Софије, а Методије високи државни чиновник. На молбу моравског кнеза Рагислава, византијски цар Михаило III послао је двојицу учених Грка у Рагиславову Моравску, да проповедају хришћанство међу тамошњим Словенима. Намера је била да се Моравска ослободи утицаја Салцбуршке надбискупије (архиепископије) и уопште баварског (немачког) утицаја. Они су претходно на словенски језик (највероватније Словена из околине Солуна), превели богослужбене књиге. Тако је настао први словенски књижевни језик. Током боравка у Риму, где су морали да оду како би се оправдали пред папом, због оптужби од стране баварског свештенства, Ћирило умире, а папа је Методија поставио за архиепископа моравског и панонског. После Методијеве смрти

његови ученици су прогнани из Моравске и већина је отишла на југ - међу Бугаре, Србе и друге балканске Словене.

1199 - Умро је енглески краљ Ричард I Плантагенет, назван "Лавље срце", један од вођа у Трећем крсташком рату. Током владавине од 1189. до смрти приликом опсаде француског замка Шали у близини Лиможа, у Енглеској је боравио само шест месеци. Прославио се храброшћу, посебно током крсташког рата, у који се укључио 1189. Пре доласка у Свету земљу заузео је лучки град Месину на Сицилији и медитеранско острво Кипар. Приликом повратка у отаџбину заробљен је 1193. и немачки цар Хенрик VI га је ослободио 1194. наплативши огроман откуп. Убрзо је поново напустио земљу и предводио је војни поход у Француској.

1483 - Рођен је италијански сликар Рафаело Санти, познат као Рафаел, најпотпунији представник ренесансе у сликарству. Његова дела, цртана и компонована с ненадмашним даром, одликују се класичном ведрином и узвишеношћу. Сликао је портрете, религиозне и митолошке композиције, фрескама је у Ватикану осликао три велике сале, а као архитекта једно време је руководио градњом цркве Светог Петра у Риму. Умро је на свој рођендан 1520. Дела: слике "Три грације", "Мадона дела Грандуча", "Мадона у пољу", "Мадона с чешљугаром", "Сикстинска мадона", "Лепа повртарка", "Портрет младог човека", "Портрет папе Јулија II", "Балтазар Кастиљон", "Кардинал Алидози", фреске "Атинска школа", "Парнас", "Ослобођење Св. Петра", "Изгнање Хелиодора".

1490 - Умро је мађарски краљ Матија Хуњади, код Срба познат као Матија Корвин. Током владавине од 1458. успешно је ратовао против Турака и Хабзбурга, заузевши 1486. и Беч (где је и умро). Обновио је мађарску државу после деценија анархичног стања. Успешно је реорганизовао земљу - финансије, војску, правосуђе и администрацију. У периоду његове владе значајан проценат припадника војних формација под његовом командом, чинили су Срби. Помагао је развој градова, у Пожуну (сада Братислава) 1465. основао је универзитет а 1472. и прву штампарију. Поседовао је једну од највећих библиотека свога доба.

1528 - Умро је немачки сликар Албрехт Дирер, један од највећих ренесансних мајстора. По интересовању за природу, као и за хуманистичке теме близак је Леонарду да Винчију. Необично инвентиван дух; Реално и мистично појављују се у његовим делима паралелно. Израдио је портрете велике уметничке и документарне вредности и мноштво фасцинантних гавира у дрвету и бакру, у којима је посебно наглашен прецизан цртеж ("Апокалипса", "Велика мука", "Богородичин живот"). Радо је приказивао мотиве из

природе, а радио је и аквареле. Постоји читав низ Ex-librisa које је он израдио. Путовао је по Италији и Холандији, али је највише живео у Нирнбергу, где је створио најзначајнија дела, укључујући "Четири апостола", "Свету Тројица", "Богородицу у ружичњаку", "Портрет Холцшуера".

1667 - У земљотресу је погинуло три четвртине становника Дубровника, а већи део града је уништен. После ове трагедије Дубровачка република никада више није успела да поврати стару славу, а обим трговачких послова које је Дубровник претходно имао никада више није остварен.

1789 - Џорџ Вашингтон је изабран за првог председника САД.

1793 - У Француској је успостављен Комитет јавне безбедности, с неограниченим овлашћењима, у којем је доминирао Жорж Жак Дантон, вођа радикалне групе монтањара у Француској револуцији.

1838 - Умро је српски новинар и публициста Димитрије Давидовић, отац српског новинарства. Напустио је студије медицине започете у Пешти и Бечу и посветио се новинарству. У Бечу је 1813. покренуо "Новине сербске" у којима је био главни аутор. У Кнежевину Србију преселио се 1821. До 1829. био је секретар књаза Милоша Обреновића. Покренуо је прве дневне новине у тадашњој Кнежевини Србији "Новине сербске" 1834. у Крагујевцу. Био је на кратко и министар унутрашњих послова и просвете и дипломата. По узору на француски и белгијски устав израдио је устав за Србију, назван касније "Сретењски" (необично либералан за тадашње прилике у Европи), усвојен у фебруару 1835. Под притиском великих сила, Аустрије, Турске и Русије, устав је суспендован. Књаз га је повукао већ у марту 1835. а Давидовић је пао у немилост. Осим новинарства бавио се и публицистиком и превођењем. Сахрањен је у Смедереву где је и умро. Дела: "Историја народа србског", "Ђејанија к историји србскога народа", "Описаније Жиче".

1867 - Српска војска је ушла у Смедеревску тврђаву и сменила турски гарнизон. У име књаза Михаила Обреновића кључеве тврђаве примио је мајор Љубомир Узун-Мирковић.

1874 - Рођен је Хари Худини, амерички мађионичар, (право име Ерих Вајс), најпознатији

илузиониста 20. века. Име је променио у част француског мађионичара Жана Ежена Робера Худина.

1875 - Рођен је српски филозоф, математичар и палеонтолог Бранислав Петронијевић, професор Велике школе, потом Београдског универзитета, члан Српске краљевске академије. У Првом светском рату прошао је са српском војском голготу 1915/16. Докторирао је филозофију у Лајпцигу. Створио је оригинални филозофски систем, у који је уз метафизику укључио теорију сазнања и филозофију природе. Писао је на немачком и француском. Дела: "Принципи метафизике", "Историја новије филозофије", "Универзална еволуција", "Чланци и студије", "Емпиријска психологија", "О вредности живота" (с кратком аутобиографијом, објављено постхумно).

1890 - Рођен је холандски ваздухопловни инжењер Ентони Херман Жерар Фокер, оснивач ваздухопловне индустрије "Фокер". У Јоханишталу код Берлина подигао је 1912. прву фабрику авиона, тако да му је име везано и за немачку ратну авијацију у Првом светском рату. После рата подигао је фабрику у Амстердаму и потом разгранао делатност у САД и Шпанији.

1896 - У Атини су почеле прве модерне Олимпијске игре, чији је идејни творац и организатор био Француз Пјер де Кубертен, председник Међународног олимпијског комитета од 1896. до 1925. На Играма завршеним 14. априла учествовала су 484 такмичара, искључиво мушкарци, у духу традиције античких Олимпијских игара. Српски краљ Александар Обреновић био је једини шеф државе почасни гост организатора Игара. Кад се четвртог дана појавио на Олимпијском стадиону у друштву грчког краља Јоргоса и у пратњи ађутанта Живојина Мишића, такмичење је прекинато, инторине су грчка химна и српска химна "Боже правде", а у част српског краља још једном се зачула олимпијска химна. У грчкој штампи сутрадан су сва спортска такмичења била у сенци тог догађаја.

1909 - Експедиција америчког поларног истраживача, адмирала Роберта Пирија прешла је на санкама 1.600 километара и прва у историји доспела до Северног пола.

1917 - САД су у Првом светском рату, после ванредног заседања Конгреса, објавиле рат Немачкој.

1945 - Ослобођено је Сарајево у Другом светском рату. Приликом борби за ослобођење града, у покушају да сачува електричну централу коју су хрватске усташе хтеле да униште, погинуо је Владимир Перић Валтер, чувени партизански обавештајац и народни херој. Перић је током рата илегално делао на територији Сарајева, у Зеници и у Тузли, где је организовао обавештајну мрежу.

1965 - Први светски комерцијални сателит лансиран је са космодрома Кејп Кенеди.

1971 - Умро је руски композитор Игор Фјодорович Стравински, један од најуниверзалнијих музичких стваралаца 20. века. Одликовао се великом разноврсношћу музичког израза и стила - у првој фази био је надахнут руском народном музиком, у другој експресиониста с повременим ослањањем на цез, у трећој се окренуо неокласичном стилу. Од 1910. живео је у Француској, а од 1937. у САД. Дела: балети "Жар птица", "Петрушка", "Посвећење пролећа", сценска кантата "Свадба", мелодраме "Прича о војнику", "Персефона", опера- ораторијум "Краљ Едип", опера "Живот развратника", кантата "Симфонија псалама", оркестарска дела - три симфоније, концерти за клавир, концерти за виолину, концерти за камерни оркестар, "Концерт за 16 инструмената", "Регтајм", аутобиографски радови "Хроника мога живота", "Музичка поетика".

1973 - У Београду је отворена нова зграда Народне библиотеке Србије. Стара зграда изгорела је до темеља у пожару, истог датума 1941. приликом немачког бомбардовања Београда. Фондови библиотеке обнављани су стрпљиво и поступно још током рата, да би се тај посао поступно наставио деценијама касније.

1985 - Ударом без проливања крви војска је у Судану срушила председника Џафера Мухамеда Нимеирија, који је владао од 1969. кад је, такође војним ударом, приграбио власт. У тренутку удара био је у посети САД, а шеф новог режима постао је министар одбране и командант армије генерал Абдел Рахман Суер ел Дахаб.

1990 - Непалски војници и полицајци отворили су ватру на демонстранте у близини палате краља Бирендре у Катмандуу, усмртивши најмање 50 људи.

1992 - Министарски савет Европске заједнице (садашња Европска унија) одлучио је да

њене чланице признају бившу југословенску републику Босну и Херцеговину као самосталну државу. Истог дана избили су сукоби у Сарајеву и тај преурањени чин још више је разбуктао грађански рат. Уследило је проглашење независности Републике Српске и Хрватске Републике Херцег-Босне. Влада Србије је саопштила да једино споразум три конститутивна народа у БиХ може да донесе мир.

1992 - Умро је амерички писац и професор биохемије руског порекла Исак Асимов, писац научно-фантастичне прозе. Научно-популарна дела: "Хемикалије живота", "Звезде и њихови путеви", "Унутар атома", "Свет нитрогена", "Људски мозак", "Наука, бројеви и ја". Књижевна дела: "Ја, робот", "Челичне пећине", "Голо сунце", "Васионске струје", "Задужбина", "Друга Задужбина", "Задужбина и царство", "Крај вечности".

1994 - Усред грађанског рата у Руанди између племена Хуту и Тутси, у Руанди је ракетом оборен авион у којем су били председници Руанде и суседног Бурундија, Жувенал Хабјаримана и Сипријен Нтарјамира, што је деловало као сигнал за немилосрдно међусобно истребљивање Хутуа и Тутсија. У обрачунима наредних месеци погинуло је најмање милион људи, углавном цивила.

1996 - Умрла је америчка филмска глумица ирског порекла Грир Гарсон, најпознатија по улогама интелегентних жена високих моралних принципа, која је добила Оскар за филм "Госпођа Минивер" снимљен 1942. Остварила је запажену каријеру и у раној епохи телевизије. Остали филмови: "Збогом, мистер Чипс", "Понос и предрасуда", "Мадам Кири", "Јулије Цезар", "Излазак сунца у Кампобелу".

1999 - У бомбардовању центра Приштине, током којег су коришћене и забрањене касетне бомбе, авиони НАТО усмртили су најмање 10 цивила. У нападу је са земљом савњено старо градско језгро а на православном гробљу уништено је најмање 50 гробница.

1999 - Званичници НАТО признали су бомбардовање Алексинца, где је претходног дана убијено најмање 17 цивила, изговарајући се "техничком грешком", а канадски генерал Луис Мекензи је, по обиласку рушевина, изјавио: "Злочин је почињен над цивилним становништвом, над мирним грађанима, у њиховим породичним домовима, на просторима где нема апсолутно ниједног војног објекта."

2000 - Умро је бивши председник Туниса Хабиб Бен Али Бургиба, вођа борбе за независност и први председник те земље од 1957. Проглашен је 1975. доживотним председником, али је 1987. збачен с власти државним ударом без проливања крви.

2000 - Бивши председник владе Пакистана Наваз Шариф осуђен је, шест месеци пошто је војним ударом збачен са власти, на доживотну робију.

2004 - Председника Литваније Роландаса Паксаса сменила је скупштина због његових веза са руским пословним и обавештајним круговима.

2005 - Умро је принц Реније Трећи, који је владао Кнежевином Монако од 1949. године, што је најдужи период који је један европски монарх провео на трону у двадесетом веку. Породица Грималди најстарија је владарска породица у Европи.

2005 - Ирачка скупштина изабрала је курдског лидера Џалала Талабанија за новог привременог председника Ирака, а за потпредседнике су именовани представници шиита Адел Абдул Махди и сунита Араб Гази Јавар.

2006 - У близини луке у Цибутију настрадало је 109 људи када је потонуо преоптерећени брод који је требало да 250 путника одвезе на годишњу верску свечаност. Брод је пловио из луке Цибути ка граду Тађуре 35 километара североисточно, и примио је три пута више путника него што је предвиђено.

2007 - Умро је италијански режисер Луиђи Коменчини, оснивач Италијанске кинотеке. Започео је каријеру као филмски критичар а деби на великом платну је имао с документарним филмом "Деца у граду" (1946.). Сматран је "дечјим режисером" - аутор је телевизијског филма "Пинокијеви доживљаји" (1972.) али је познат и по делима попут филма "Хлеб, љубав и фантазија" у којем су играли Ђина Лолобриђида и Виторио Де Сика.

2007 - Најмање 40 људи је погинуло, док је више од 70 повређено у сукобима сунита и шиита испред џамије у граду Парачинару, око 250 километара југозападно од

Пешаварана, на северозападу Пакистана.

2008 - Наоружани нападачи отели су 42 ирачка студента у близини града Мосула на северу Ирака. Отмичари су зауставили два аутобуса у једном селу недалеко од тог града, један од аутобуса успео је да побегне, при чему су три студента из аутобуса који је побегао рањена, док је други задржан и том приликом су отета 42 студента. Отмицу је највероватније извео сунитски огранак Ал Каиде.

2009 - У разорном земљотресу који је погодио централни део Италије, јачине око 6,3 степена по Рихтеровој скали, са епицентром у градићу Аквила, око 100 километара источно од Рима, погинуло је близу 300 људи, а око 65.000 је остало без крова над главом. У земљотресу су озбиљно оштећени и бројни споменици културе којима је та област посебно богата.

2010 - Умро је Александар Младеновић, филолог, историчар језика, члан САНУ и Матице српске. Био је професор на Филозофском факултету у Новом Саду и шеф Катедре за јужнословенске језике, као и начелник Археографског одељења Народне библиотеке Србије.

2018 - Некадашња јужнокорејска председница Парк Гун-хје проглашена је кривом и кажњена с 24 године затвора због корупције, злоупотребе власти, изнуде, присиле и др. Гун-хје је 2017. уклоњена са власти након више месеци масовних протеста током којих су милиони демонстраната тражили њену оставку.

2019 - На јужним прилазима Триполија, Либија, избили су жестоки сукоби између владиних снага и трупа са истока Либије, које предводи генерал Калифа Хафтар, лидер побуњеника. Међународно непризната Либијска национална армија (ЛНА) генерала Хафтара, саопштила је да је заузела аеродром главног града Триполија. Припадници ЛНА преузели су претходно контролу над оближњим градовима Тархуна и Азизија.

(Танјуг)